

Gospodarski Glasnik

za Štajersko.

List za gospodarstvo in umno kmetijstvo.

Izdaja c. k. kmetijska družba na Štajerskem.

List velja na leto 4 krone.

Udje družbe prispevajo na leto 8 krone.

Udje dobé list zastoj.

Vsebina: Od uredništva. — Razglas glede ustanove Adalberta grofa Kottulinskega. — Natečaj za premije za kmetijsko knjigovodstvo. — Krmljenje z ozirom na smer in način rabe. — Obdelovanje lahke zemlje. — O najpogostejših vinskih napakah in boleznih. — Ali se splača delati gnojnične jame? — Iz razprav osrednjega odbora c. k. kmetijske družbe na Štajerskem. — Zborovanja podružnic. — Iz podružnic. — Poročila o stanju hmelja. — Vprašanja in odgovori. — Uradno. — Opozoritev. — Tržna poročila. — Zadruga: Poročila Zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem. — Oznani.

Od uredništva.

Z ozirom na pritožbe zaradi lista, posebno pa njegovega jezika, ki se od časa do časa javno in zasebno oglašajo, omenjamo, da nas veselijo, ker so nam znak živega in trajnega zanimanja za list in njegove naloge in njegov namen. Vendar pa moramo vse one, ki jim je res kaj na tem, da se list povzdigne — možnosti za to je dovolj — prositi, naj se ne oglašajo s splošnimi pritožbami („list je nepopularen“, „previsoko pisan“), ampak naj v vsakem slučaju jasno in odkrito povedo uredništvu: „To in to nam ne ugaja, to je napačno i. t. d.“ Tako bo uredništvo dobilo jasen vpogled v konkretne želje in zahteve čitajočega občinstva, upoštevalo bo vsako pritožbo in ji bo po možnosti skušalo ugoditi. Če se naj ustvari boljši list, je tako pozitivno sodelovanje čitajočega občinstva neizogibno potrebno. Več ljudi več vidi in več ve.

Na splošne obsodbe, kakor smo jih zgoraj navedli, pa se uredništvo doslej ni nikdar oziralo in jih bo tudi poslej preziralo.

Razglas.

Iz ustanove Adalberta grofa Kottulinskega za potrebne, dela nezmožne kmetijske posle na Štajerskem se takoj podeli došmrtna ustanova v znesku letnih 100 K.

Prošnje za to ustanovo se morajo nasloviti na prezidij c. k. štajerske kmetijske družbe in vložiti pri načelstvu one kmetijske podružnice, v katere okolišu živi prošnik.

Prošnji se mora razen delavske knjižice še priložiti od občinskega urada potrjeno spričevalo, da je prošnik ubožen in za delo nesposoben, razen tega spričevalo o navedenosti in uradno potrjeno, kako dolgo je prošnik služil kot kmetijski posel na Štajerskem, če se ta doba ne razvidi takoj iz delavske knjižice.

Če je prošnik postal za delo nezmožen vsled kake telesne hibe, se mora prošnji priložiti zdravniško spričevalo.

Pri oženjenih prošnikih se mora navesti tudi število družine in premoženjske razmere njenih članov.

Prošnje se naj vpošljejo najkasneje do 15. novembra t. l.

V Gradcu, 1. novembra 1911.

Od načelstva c. k. kmetijske družbe za Štajersko.

Attems l. r.

Natečaj

za premije za kmetijsko knjigovodstvo.

Osrednji odbor c. k. kmetijske družbe štajerske je v svoji seji dne 10. oktobra t. l. sklenil razpisati

15 premij po 100 K

za pravilno izvedeno knjigovodstvo.

Prosivci za eno teh premij morajo vposlati vsaj do 15. februarja prihodnjega leta zaključeno knjigovodstvo, kojega so vodili celo leto na svojem gospodarstvu in sicer vse tri zvezke (inventar, blagajniško knjigo in knjigo pridelkov) v pisarno

c. k. kmetijske družbe štajerske v Gradcu, Stempfergasse 3.

Premija 100 kron se bo izplačala v 3 delih in sicer prvo leto 20 K, drugo leto 30 K in tretje leto 50 K.

Prvih 20 K dobi lahko vsak prosivec. Nadaljnjih 30 K, oziroma 50 K pa dobi samo tisti, ki je že dobil prvih 20 K, oziroma tudi drugih 30 K za pravilno knjigovodstvo prejšnjega leta.

Po preskušnji knjigovodstev se bodo knjige vrnila dotičnikom z morebiti potrebnimi pojasnili. V Gradcu, dne 1. novembra 1911.

Od osrednjega odbora c. k. štajerske kmetijske družbe.

Attems l. r.

Juvan l. r.

Krmljenje z ozirom na smer in način rabe.

II.

Krmljenje mladega goveda.

Če teleta ne nameravamo nadajati, ampak ga hočemo napajati, ga ne damo kravi, da bi ga polizala, ampak ga s slamo tako dolgo drgnemo, da se posuši. Potem damo teletu približno liter sveže namolzenega mleka iz steklenice z gumi-jevim seskom. To prvo mleko (ki se imenuje mleziivo) ima večkrat zelo neokusno barvo, tu ali tam je celo krvavo, vendar pa nas to naj ne premoti, da bi ga ne dali. O nadaljnji vzreji teleta posnemamo iz knjige ravnatelja Schupplija („Viehhaltung und Alpwirtschaft“) naslednje: „Že drugi ali tretji dan lahko namesto steklenice dajemo teletu mleko iz pijavnika. Iz tega mora tele mleko sesati; dasi je obešen v višini glave na jaslji in so razmere pri tem druge ko pri kravi, se tele vendar kmalu navadi nanj. Iz kraja moramo biti pri tem vedno navzoči; čez kakih 8 do 14 dni pa že ni potrebno nobeno nadzorstvo več, samo na to moramo gledati, da kako poleg stoječe tele pijočega teleta ne odriva in da se pijavnik, kakor hitro je prazen, odstrani, ker se sicer lahko potrgajo gumijski sesci. Da teleta ne motijo pri sesanju druga teleta, je dobro, če naredimo med njimi dovolj visoke pregraje. V začetku napajanja je dobro, če pijavnik s toplo vodo nekoliko ogrejemo, ker je zelo važno, da dobi tele mleko vsaj tako toplo, kakor pri kravi. Samo po sebi je umevno, da moramo gledati na to, da so pijavniki vedno snažni.

Množine mleka, ki se naj teletom v tem času daje, ne moremo določiti, ker so teleta zelo različna. Čez tri ali šest tednov, kakoršna so pač teleta, smo dosegli največjo množino podanega mleka in šele od te dobe naprej lahko navedemo za razne namene, ki jih hočemo pri vzreji telet doseči, določena števila.

Pri telički kake pasme, ki se redi na mnogo-vrstno rabo, lahko gremo do osem litrov na dan in pri bikiču do deset litrov. Čez to mero pa ni dobro iti, ker se potem začne tvoriti mast, ki je pri vzreji neugodna. Boljše je, da ne dajemo mleka preveč, zato pa zelo dolgo. Pri pasmi, ki se redi samo na mleko, gremo pri telički do šestih litrov, pri bikiču pa le do osmih, ker je za tako pasmo, ki bi naj dajala mnogo mleka, boljše, če dobi pri vzreji manj mleka.“

Naslednje množine lahko priporočamo za razne namene:

1. Množina mleka za bikiča s kombinirano rabo:

21 dni po 6 l neposnetega mleka . . .	126 l
126 " " 10 " " " " " " " " " " " "	1260 "
14 " " 9 " " " " " " " " " " " "	126 "
14 " " 8 " " " " " " " " " " " "	112 "
14 " " 7 " " " " " " " " " " " "	98 "
14 " " 6 " " " " " " " " " " " "	84 "
14 " " 5 " " " " " " " " " " " "	70 "
14 " " 4 " " " " " " " " " " " "	56 "
14 " " 3 " " " " " " " " " " " "	42 "
14 " " 2 " " " " " " " " " " " "	28 "
7 " " 1 " " " " " " " " " " " "	7 "

266 dni Vsota . . . = 2009 l

2. Množina mleka za bikiča za kombinirano rabo, če ga deloma redimo s posnetim mlekom:

	Neposnetega mleka	Posnetega mleka	Neposnetega mleka	Posnetega mleka
21 dni po 6 l — l . . .	126 l	— l	— l	— l
63 " " 10 " " " " " " " " " " " "	630 "	— "	— "	— "
63 " " 8 " " " " " " " " " " " "	504 "	126 "	126 "	126 "
14 " " 7 " " " " " " " " " " " "	98 "	28 "	28 "	28 "
14 " " 5 " " " " " " " " " " " "	70 "	56 "	56 "	56 "
14 " " 3 " " " " " " " " " " " "	42 "	70 "	70 "	70 "
14 " " 2 " " " " " " " " " " " "	28 "	84 "	84 "	84 "
14 " " 1 " " " " " " " " " " " "	14 "	84 "	84 "	84 "
14 " " — " " " " " " " " " " " "	— "	70 "	70 "	70 "
14 " " — " " " " " " " " " " " "	— "	56 "	56 "	56 "
7 " " — " " " " " " " " " " " "	— "	14 "	14 "	14 "

266 dni Vsota . . . = 1512 l 672 l

3. Množina mleka telički za kombinirano rabo:

14 dni po 5 l neposnetega mleka . . .	70 l
70 " " 8 " " " " " " " " " " " "	560 "
14 " " 7 " " " " " " " " " " " "	98 "
14 " " 6 " " " " " " " " " " " "	84 "
14 " " 5 " " " " " " " " " " " "	70 "
14 " " 4 " " " " " " " " " " " "	56 "
14 " " 3 " " " " " " " " " " " "	42 "
7 " " 2 " " " " " " " " " " " "	14 "
7 " " 1 " " " " " " " " " " " "	7 "

168 dni Vsota . . . = 1001 l

4. Množina mleka telički za kombinirano rabo, če jo deloma redimo s posnetim mlekom:

	Neposnetega mleka	Posnetega mleka	Neposnetega mleka	Posnetega mleka
14 dni po 5 l — l . . .	70 l	— l	— l	— l
35 " " 8 " " " " " " " " " " " "	280 "	— "	— "	— "
35 " " 6 " " " " " " " " " " " "	210 "	70 "	70 "	70 "
14 " " 5 " " " " " " " " " " " "	70 "	42 "	42 "	42 "
14 " " 4 " " " " " " " " " " " "	56 "	42 "	42 "	42 "
14 " " 3 " " " " " " " " " " " "	42 "	42 "	42 "	42 "
14 " " 2 " " " " " " " " " " " "	28 "	42 "	42 "	42 "
14 " " — " " " " " " " " " " " "	— "	84 "	84 "	84 "
7 " " — " " " " " " " " " " " "	— "	28 "	28 "	28 "
7 " " — " " " " " " " " " " " "	— "	14 "	14 "	14 "

168 dni Vsota . . . = 756 l 364 l

„Ena glavnih zahtev primerne vzreje je, da se mora živina, ki jo hočemo vzrediti, že kar iz početka utrditi, da mora dobiti priliko za gi-

banje, da se vadi in krepí svoje ude. Dasi je gibanje za teleta tako zelo važno, vendar je boljše, da teleta pripnemo in jih ne pustimo prosto, ker sicer jemljejo močnejša slabejšim krmo, tako da je dobijo slaba premalo, močna pa preveč. Razen tega potrebujejo prosta teleta več prostora in ta je drag. Tudi v prostih stajah ližejo eno drugo, tako da dobijo znane kepe v želodcih, vsled katerih mnogo telet pogine. Tudi za napajanje telet je boljše, da so pripeta ko pa prosta. Razen tega se v mladosti prosta teleta zelo težko privadijo verigi, so pri tem zelo nerodna in vsled tega se pripeti mnogo nesreč. Nadalje moramo omeniti, da je ležanje na nabranem gnoju le tedaj neškodljivo, če izdatno steljem.

Ko je tele, ki je pripeto, staro dva tedna, se lahko počasi navadi na gibanje na prostem; če se je temu enkrat privadilo, se naj spušča na prosto neglede na to, jeli vreme lepo ali slabo. S tem skušamo ugodno vplivati na razvoj udov, pred vsem pa privaditi telečko kožo in dihalo na mraz in mokroto, da postanejo bolj odporna. Če so teleta v deževju zunaj, jih moramo, ko se vrnejo v hlev, tako dolgo drgniti s slamo, da se posušijo, ker bi se sicer prehladila. Po letu so teleta, kakor druga živina, na paši in le čez dan v hlevu. V začetku morajo biti tudi čez noč v hlevu, da se navadijo na nočni mraz. Dobro je, če imajo taka teleta poseben pašnik zase; najprimernejša za to so topla, solnčna, s kratko, dobro pašo porastla pobočja. Tele, ki še ni okusilo paše, se mora nanjo navaditi na ta način, da ga krmimo, kakor sicer in poleg tega še spuščamo na pašo. Počasi se tele paši privadi, vzame manj suhe krme, zato pa več paše in si ve potem že na pravi planši poiskati dobro krmo, tako da ne zaostane za drugo živadjo, dasi ne dobi razen paše nobene krme. Odstavljeno tele mora še dalje dobivati svoj delež ovs in otrobov, in šele čez leto se daje tega priboljška vedno manj, tako da preneha po koncu prvega leta. Razen ovs in otrobov ne smemo pri teletu, ki na paši še ni staro eno leto, nikdar pozabiti na to, da mu moramo dajati tudi seno. V toplem, suhem vremenu ga jemljejo teleta manj, več pa v mokrem in mrzlem. Če jim dajemo seno, je manj nevarnosti, da bi obolela, posebno driske ne dobijo. V drugem letu lahko, kakor smo že omenili, dajemo telici manj dobro seno, v poletju pa ji moramo dati pašo, na kateri si mora krmo zaslužiti s telesnim naporom.

Bikiču moramo, ko smo ga odstavili, dati oves in otrobe v kolikor mogoče enakomernih porcijah, ker mora imeti dobro in lepo meso; tudi je dobro, če je lahko v poletju na kaki paši, kjer mora mnogo hoditi in se spenjati, ker je jako važno, da so udi vsake plemenske živali zelo trdni. Bik je z enim ali enim in pol letom v najboljši starosti za prodajo in mora torej ob tem času kazati lepo podobo. Zelo važno je, da so na paši spoli ločeni. Ker se razmeroma redi mnogo več teličk ko bikičev, so v tem oziru zadružne paše za bike zelo primerne.

pl. Naredi.

Obdelovanje lahke zemlje.

K lahki zemlji prištevamo njive, ki imajo več ali manj peska in le zelo malo ali srednje malo delov, ki bi se dali izprati. Peščena zemlja je premalo zvezana, čim več delov, ki se dajo izprati, ima pesek, čim bolj ilovnat in prsten pa je, tem bolj je zvezan. Večina naših njiv pa je nekako v sredi med peskom in peščeno ilovico.

Ker ima lahka zemlja zelo majhno absorpcijsko zmožnost, to se pravi, ker drži v sebi zelo slabo vlago in redilne snovi, ker se vsled tega zelo lahko razsuši, hitro razgreje in tudi hitro ohladi, trpijo vsi sadeži, ki jih pridelujemo na taki lahki peščeni zemlji, zelo mnogo; večkrat dozori le za silo in trpe mnogo vsled mrazov.

Zato je pač popolnoma umevno, da je lahko zemljo treba drugače obdelovati ko težko in da so med njima razne važne razlike. O obdelovanju težke zemlje sem že pisal.

Tukaj bo pri obdelovanju lahke zemlje glavni namen nele ta, da bomo naredili zemljo pripravno za sprejem sadeža, ki ga hočemo ravno pridelovati, ampak gledati moramo tudi na to, kako bi naredili prst bolj zvezano in povišali njeno absorpcijo.

Lahka zemlja potrebuje torej mnogo hlevskega gnoja. Ta pa se mora dajati v malih delih, toda bolj pogosto.

V lahki zemlji moramo seveda takoj po žetvi strnišče sprašiti, da se kapilariteta prekine in da se na ta način vlaga v prsti kolikor mogoče ohrani. Pri plitvem oranju se z obdelano gornjo plastjo zemlje ustvari izolacijska plast vodene pare, ki preprečuje izhlapevanje dvigajoče se vlage in tako zelo zmanjšuje oddajanje vlage iz zemlje; na eni strani varuje ta izolacijska plast zemeljsko vlago, na drugi strani pa, ker je zemlja vsled prašenja pretrgana, ne more iti voda iz zemlje kvišku. Razen tega bomo morali strnišče takoj podorati iz vzrokov, ki jih bomo dalje bolj spodaj navedli.

Več ko dve brazdi (prva naj zemljo samo olupí, druga pa naj gre kolikor se da mogoče globoko) pri lahki zemlji ne potrebujemo. V spomladi se mora taka zemlja takoj obdelati in posejati, da se izgubi kolikor mogoče malo vlage. Čim bolj suha je zemlja, lega in podnebje, tem bolj moramo paziti na to. Sicer nam celo boljše peščena zemlja postane popolnoma nerodovitna.

Če hočemo svojo lahko zemljo v resnici obdelovati, nam v večini slučajev množina hlevskega gnoja, ki nam je na razpolago, ne zadostuje. Tedaj imamo še eno možnost, da svojo zemljo fizikalnično zboljšamo, jo naredimo bolj zvezno in rodno in jo obenem — kakor pri hlevskem gnoju — založimo z dušcem: zeleno gnojenje. Ta način gnojenja pokaže ravno na lahki zemlji najugodnejše in naravnost presenetljive uspehe. V suho, zelo peščeno zemljo spravimo velike množine lahko perečih in dušika bogatih substanc, na ta način povišamo v slabi zemlji že itak slabo kemično delavnost in poživimo življenje in delovanje raznih bakterij. Saj so ravno bakterije, ki skrbijo za to, da te substance sperijo in razpadejo in ravno zato je tako ugodno, da dajemo hlevski gnoj pogosto, a vsakokrat ne veliko. Kratko povedano: z zelenim gnojenjem se zvidoma zboljša fizikalnična in kemična kakovost lahke zemlje.

Umevno je, da moramo za zeleno gnojenje lahke zemlje vzeti take rastline, ki na lahki, peščeni zemlji hitro in krepko rasto, ki torej dajo mnogo mase; te rastline morajo imeti sposobnost, da v zemlji se nahajajoče redilne snovi obdelajo in naredijo razkrojljive, če so vezane. Te rastline morajo imeti obširne in košate korenine, ki segajo globoko v zemljo in na vse strani, da lahko razne plasti zemlje preskrbujejo z dušcem, ki ga nabirajo, kakor znano, iz zraka in potem shranjujejo v svojih gomoljcih. Nabrani dušec se potem v teh gomoljcih, ki so polni raznih bakterij, asimilira. Take rastline so: lupina, seradela, žolta detelja, konjski bob, grašica, sploh vse ježičnate rastline, med katerimi pa uspevajo prve na peščeni zemlji najboljše.

Za lahko, pred vsem pa za naravnost popolnoma peščeno zemljo, je najboljša modro cvetoča lupina, manj ona, ki ima žolto ali belo cvetje. Za boljšo zemljo bi posebe priporočal zeleno gnojenje z mešanicami, n. pr. graham, konjskim bobom in lupinami, ker je uspeh zagotovljen, če se tudi ena ali druga rastlina ne obnese in ker so to rastline, ki pošiljajo svoje korenine v razne lege prsti, tako da se zemlja dobro izrabi in povsodi preskrbi z dušcem.

Rastline za zeleno gnojenje posejemo, če je žito, n. pr. rž ali zimski ječmen, kmalu prišlo z zemlje, v praho in navadno plitvo orjemo (lupimo), redko s kultivatorji ali ostrimi branami prevlečemo. Z lupljenjem začnemo že tedaj, ko je snopje še na njivi; kosi, kjer stoji snopje, se preorjejo pozneje. Če sledi okopavina, naj stojijo lupine do pozne zime. Zeleno gnojenje z lupinami kot glavnim pridelkom se priporoča samo na zelo lahki in manj vredni zemlji in tam, kjer se ne občuti toliko, če se izgubi ena žetev. Seveda je uspeh na taki zemlji zelo dovoljen. Pač pa pri tem ne smemo pozabiti, da moramo dati lupinam potrebno fosforjevo kislino in kalij v Tomaževi moki in kajnit. Tudi za apno je lupina zelo hvaležna, povrhu pa si ž njim še zboljšamo zemljo. Ne smemo pa gnojiti z negašenim apnom, ki je za težko zemljo zelo dobro, ampak z ogljenčevó kislino apnom, prstenim ali prašnim, kakor tudi z laporjem. Lupina sama pa, kakor krompir, ne trpi apna.

Lupine se podorjejo (3—) 5 do 10 cm globoko; na hektar se jih da 3 do 4½ metrskega stota na široko sejano (v vrste pa 2-2 do 4-0 metrskega stota). Včasih sejemo lupino za zeleno gnojenje tudi v stoječe žito, kake 4 tedne pred žetvijo. Prej so priporočali, naj rastline, ki smo jih določili za zeleno gnojenje, pustimo čez zimo zunaj in jih podorjemo šele v spomladi, ker se

s tem vretje v prsti zelo pospeši; danes pa tega ne delamo več, vsaj ne v zelo suhih legah, ker se na ta način izgubi preveč vode.

Tako smo opisali eno najvažnejših opravil za zeleno gnojenje. Kdor se je enkrat oprijel zelenega gnojenja, ta ga ne opusti več; posebno v letih, ko je malo krme, so te rastline zelo ugodne in koristne, ker se dajo krmiti tje do mraza.

V spomladi po možnosti ne orjimo več, posebno tedaj ne, če je zemlja zelo peščena.

Tudi brano rabimo samo toliko, kolikor je neobhodno potrebno.

Ker se posevek, posebno če je suša, zelo težko vzdigne, je dobro, da ga zavaljamo; ko je vzklil, ga moramo nalahko prebrnati, ker je razkava površina dobro varstvo pred mrazom.

Da skrbna setev in obdelovanje zvišata množino pridelka, to je jasno; posebno pa treba pokončevati plevel, ker v lahki zemlji že tako ni mnogo lahko sprejemljivih redilnih snovi pripravljenih, in vsaj te naj pridejo samo kulturnim rastlinam v dobro.

Dočim moramo pri težki zemlji gledati pred vsem na to, da je ne obdelujemo, dokler ni tako suha, da se drobi in moramo rabiti posebna orodja za nje obdelovanje (vlačuge in Crockill valjar), moramo pri lahki zemlji — bolj ko pri težki, gledati na to, da umno gospodarimo z njeno vlago in dosežemo, da ustvarimo dovolj rodne prsti, pred asem z zelenim gnojenjem. R. Steppes.

O najpogostejših vinskih napakah in boleznih.

Napisal Fr. Zweifler, ravnatelj deželne šole za sadjarstvo in vinarstvo v Mariboru.

Izvršuje sklep 87. družbinega občnega zbora, naj se izda lahko umljiv pouk o najpogostejših boleznih in napakah vina, je O. O. c. k. štajerske kmetijske družbe naročil piscu teh vrst, naj se te naloge loti.

V naslednjem se skuša o tej stvari podati vse, kar je za nje umevanje potrebno; pri tem pa bomo manj govorili o nje znanstveni, zato pa bolj o praktični strani.

Bolezni in napake viná so navadno posledica nesnažnega in nemarnega pripravljanja vina in ravnanja z njim in najbolj pogoste v toplih kletih, ker jih toplota zelo pospešuje. Če se natanko ravnamo po naukih kletarstva, se jim najlaže izognemo. Tudi neugodno vreme, ki pospešuje gnitje grozdja, lahko povzroči, da je vino bolj nagnjeno k raznim boleznim; a tudi tukaj lahko s primernim ravnanjem med trgatvijo, z moštom in vinom, marsikaj preprečimo, oziroma popravimo. Ozdraviti bolezni, ki so se pokazale, je navadno zelo težko in zamudno, zahteva posebne pomočke in določene mero kletarskega znanja in izobrazbe in povzroča stroške, toda vkljub temu vino ne dobi vedno svoje prvotne kakovosti nazaj. Mnoge bolezni se sploh ne dajo ozdraviti ali pa le zelo težko in še to tedaj, če smo jih zalotili kar v početku.

Če pa hočemo kaj ukreniti, moramo najprej vedeti, s kako prikaznijo imamo opravke. To pa ni lahko določiti, zakaj večini naših vinogradnikov manjkajo dotične znanosti in stroji (n. pr. drobnogled), s katerimi se šele lahko spozna kaka bolezen. Dasi bomo v naslednjem kolikor mogoče natanko opisali znamenja in znake raznih bolezni in napak vina in skušali tako podati bravcu primerno sliko in predstavo kake bolezni, vendar se bo večkrat zgodilo, da kletar iz povedanega ne bo mogel in vedel določiti, kaj manjka njegovemu vinu, torej tudi ne bo vedel ukreniti, kaj naj ž njim napravi. V takem slučaju naj na vsak način pošlje vzorec takega vina — pol litra — enemu deželnih kmetijskih poskušališč v Mariboru ali Gradcu ali pa deželni šoli za sadjarstvo in vinarstvo v Mariboru ali temu ali onemu na deželi delujočemu potovalnemu učitelju za vinarstvo ali sploh kakemu strokovnjaku za vinarstvo in vpraša za svet. Ti zavodi bodo vino preiskali, poskusili ga popraviti in dali vinorejcu primeren svet. Navadno se v takem slučaju prosi, naj se pošlje še več takega vina. Tudi bi bilo dobro, če bi ljudje pridno obiskovali kletarske tečaje, ki se vršijo vsako leto v Silberbergu in Mariboru, kjer se v besedi in dejanju uči ravnanje z vinom.

Ko govorimo o raznih boleznih vina, ne moremo natančneje razlagati raznih načinov popravljanja vina, ki se navadno priporočajo. To bi

zahtevalo celo razpravo o kletarstvu in bi daleč presezalo okvir naše današnje razprave. Zato se preprostejša dela le navedejo ali kjer je to potrebno, bolj na drobno opišejo. Nasprotno pa je potrebno najprej pasteriziranje ali ogrevanje vina tako daleč opisati, da dobi bravec o tem primeren pojem.

Ogrevanje (pasteriziranje) vina.

S tem ravnanjem, ki ga je najprej uvedel na Francoskem učenjak Pasteur (po njem se imenuje) za zdravljenje bridkih rdečih vin in za pospešitev razvoja sploh, se skušajo iz vina hitreje izločiti razne snovi, ki bi po naravni poti, prepuščene same sebi, za to potrebovale predolgo časa. Za zadnji namen pa v teku časa ni bilo vedno ugodno in uspešno: posebno pri današnjem okusu, ki ima rajši mlada vina, ga ne moremo priporočati, ker dobi pasterizirano vino lastnosti starih vin in tako dosežemo ž njim nekaj neprimerne. Z ogrevanjem se v vinu uniči vsako delovanje organizmov in zato je ogrevanje najboljšo sredstvo, da uničimo vinu škodljive organizme, kakor jesihove in bersine gljive, drožene bakterije in encime, n. pr. oksidazo, in tako ustavimo škodljivo razkrajanje, ki so ga povzročile. Če hočemo danes ozdraviti bolna vina, se torej zelo rabi pasteriziranje vina.

V tem slučaju ogrejemo vino na 60 do 70° C in ga v tej toploti držimo 10 do 15 minut. Včasih zadošča že toplota kvečjemu 50° C in sicer tedaj, če hočemo uničiti droži, ki povzročajo večkratno kalnost vina.

Za tako ogrevanje nam služijo stroji razne velikosti in uredbe. Ti stroji pa morajo imeti sledeče lastnosti:

1. V njih se mora vino ogreti in zopet ohladiti, ne da bi prišlo v dotiko z zrakom.

2. Kovina, s katero pride vino v dotiko, mora biti za vino neobčutljiva, posoda mora biti torej pocinjena ali posrebrena.

3. Aparat ne sme porabiti mnogo kuriva in mora delati hitro, kar se doseže na ta način, da se ogreto vino ohladi v novem vinu, ki se na ta način pregreje. V Avstriji je aparat Neukomma sinov v Veršcu (na Ogrskem) najbolj priljubljen in razširjen in stane po velikosti 550 do 880 K (slika 1.)

Za to je seveda potrebno naznanilo pri davčni oblasti. Nato se raztopi v tem vinu toliko sladkorja, da pride na 10 do 12 l po 1 kg sladkorja. Ko se je raztopina ohladila, se ji dodajo samočiste droži. Na vsakih 10 do 12 l zadošča ena jareagencijska steklenica, v kakršnih jih pošilja mariborsko poskušališče, vzrejene na hranilni želatini. Tem drožim se prilije nekoliko na prej navedeni način skuhanega vina, potem se dobro premešajo (nekoliko mora biti vino še toplo, toda ne sme biti vroče!) v steklenici in potem se vlijejo v pripravljeno razkuhano vino. Ta mešanica se vlije potem v primerno velike sode ali steklenice; sodu se nastavi vrelna veka, steklenica (ali tudi sod, če nimamo posebne veka za vretje) pa se zamaši z bombažem.

Ko je ta mešanica kakih osem do deset dni vrelna in so se droži že po večini sesedle, se vlije v vino, ki ga hočemo prevreti. Prej pa moramo vse dobro premešati. Vino v sodu dobi 1-5% sladkorja, ki se mu doda, da lahko vre.

Če lahko za prevretje vina porabimo sveži vinski mošt, kar pa je seveda mogoče le ob trgatvi, potem je to iz raznih razlogov še boljše:

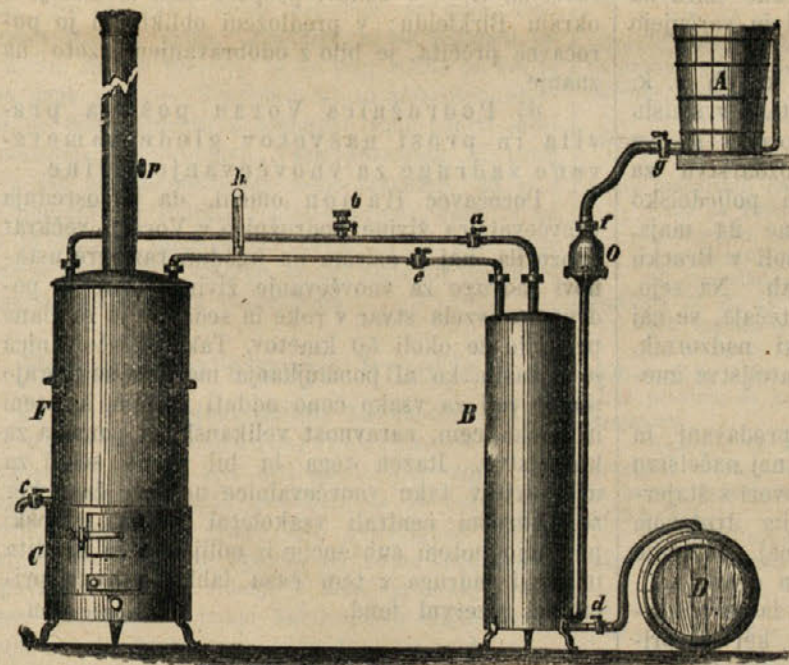
Vretje se vrši z dodatkom samočistih droži v zgoraj navedeni množini (v pasteriziranem moštu, namesto v prekuhanem vinu) popolnoma, dasi ne tako burno, kakor pri kakem moštu; za uradno dovoljenje nam tukaj ni treba prositi, ker ni treba dodati sladkorja in tako prevreto vino se sme prodajati z imenom „naravno vino“.

Ta način je tudi preprostejši. Navadno zadošča, da vzamemo eno četrtino mošta na tri četrtine vina, ki ga hočemo dati prevreti in dodamo samočiste droži. Mošt naj bo tako sestavljen, da odgovarjata njegov sladkor in kislina pred vretjem alkoholu in kislini vina po vretju, da se torej vino bistveno ne spremeni. Ker potrebna množina mošta ni vedno enaka, je dobro, če naredimo pred rabo iz zgodaj zrelega grozdja poskuse v osmih ali desetih litrskih steklenicah.

Tropine lahko porabimo le tedaj, če so sveže, če torej niso bile dolgo v stiskalnici in niso tako popolnoma iztisnjene kakor sicer. (To zaradi tega, da vino ne cikne in ne dobi okusa po tropinah). V ta namen se tropine na drobno zdrobijo, po 20 do 30 kg se jih polije s 100 l vina, potem se vse skupaj dobro premeša in pusti stati kakih 12 ur v dobro pokritih kadeh. Dobro je, če so tropine od grozdja, ki se je stiskalo brez pentljev, ker dobi sicer vino okus po pentljih. Dobro je tudi, če poskrbimo v mešanici za to, da ostanejo tropine vedno na dnu. Ko je določeni čas potekel, odtočimo vino, ki je iz tropin potegnili sladkor, kisline i. t. d., ostanek stisnemo, damo vse skupaj v sode in dodamo samočiste droži na zgoraj opisani način.

Tako vino se sme prodajati pod imenom „naravno vino“.

Tukaj moramo pripomniti, da vina, ki imajo več ko 11 volumskih odstotkov alkohola, niso kar tako sposobna za prevrevanje, ker visoka množina alkohola zabranjuje vretje, če smo tudi dodali samočiste droži. Taka vina moramo prej po-

Slika 1. Aparat za ogrevanje vina Val. Neukomma sinov v Veršcu na mešati s kakim lažjim vinom. Ogrskem.

Prevretje.

Večkrat damo vino, da odpravimo iz njega razne bolezni in napake, še enkrat prevreti. To dosežemo s tem, da dodamo sladkor ali sveži vinski mošt, redko s svežimi tropinami.

Če hočemo za to rabiti sladkor, moramo z natančno navedenim vzrokom prositi za posebno dovoljenje pri okrajnem glavarstvu ali v mestih z lastnim statutom pri magistratu. To predpisuje vinska postava. Tudi se po določbah vinske postave tako vino ne sme prodajati pod imenom „naravno vino“, ampak kratkomalo „vino“. V Nemčiji in Švico se taka vina ne smejo izvažati.

To naredimo na ta način: Najprej si pri katerem kmetijskem poskušališču (v Mariboru ali v Gradcu) naročimo samočiste droži. Pri naših poskusih se je najboljšo obnesla pasma „laška grahovina“. Za vsak štrtinjak vina se 10 do 12 litrov tega vina tako dolgo kuha, da je iz vina izgnan ves alkohol. Če hočemo prevreti velike množine vina, si pripravimo v ta namen potrebno vino v žganjarskem kotlu, to je, dobimo iz njega alkohol.

Po vzrokih, ki povzročajo razne vinske bolezni, delimo te bolezni in napake v tri skupine in sicer:

1. bolezni, ki nastanejo vsled delovanja raznih gljivičastih organizmov, to so prave vinske bolezni;

2. bolezni, ki so posledica kemičnih dogodkov (v enem slučaju, pri porjavelosti vina, se vrši to s pomočjo nekega encima);

3. bolezni, ki nastajajo vsled tega, da pridejo v vino tuje snovi, ki vplivajo na njegov duh ali okus.

Slučaje, naštet v 2. in 3. oddelku, imenujemo vinske napake.

Vinske bolezni.

a) Cikanje vina.

To bolezen spoznamo po duhu in okusu vina, ki spominja precej na jesih in se lahko bolj ali manj izrazito kaže. Povzroča jo jesihova gljivica, posebna bakterija, ki uničuje vinski alkohol in dela iz njega jesihovo kislino in vodo. Kakor vse druge gljivice, pride ta gljivica v mošt in vino iz

vinograda z grozdem, potem se v ugodnih razmerah lepo razvija in ima navedene posledice. Najlaže se razvija, če stiskalnica in klet nista snažni, če lahko pride zrak do vina in če je klet posebno topla. Če gledamo, da odpravimo vse to, nam tudi vino ne bo ciknilo.

(Dalje prihodnjič.)

Ali se spleča delati gnojnične jame?

Iz zemlje si in v zemljo se boš povrnil.

Tako je Bog rekel; zato je to res. To pa ne velja samo o človeku, ampak o vsem, kar je na zemlji okoli njega. To potrjujejo tudi nauki kemije in fizijologije pri vseh bitjih, živečih na zemlji, oziroma živečih od zemlje. Kemija je dokazala, da so v rudninskih, rastlinskih in živalskih telesih nahajajoče se snovi (prvine) tudi v zemlji, fizijologija pa je dokazala, da prehajajo te snovi iz zemlje tudi v rastlinska in živalska telesa in da so za njih življenje neobhodno potrebne. Ko preneha življenje rastline ali živali, se vrnejo te snovi, izvirajoče iz zemlje bodisi posredno ali neposredno, prej ali slej spet v zemljo. Spoznati ta tok snovi je zanimalo ljudi že v starih časih; za današnje razmere pa je postalo to prašanje živa potreba in sicer nikjer v toliki meri, kakor ravno pri kmetijstvu. Saj lahko trdimo, da je ravno to bolj ali manj temeljito poznavanje teh prikazni, teh pojavov nekako merilo strokovno bolj ali manj naobraženega kmetovavca. Ni ga sicer nasvetu, ki bi si bil o vsem tem toku popolnoma na jasnem; naše življenje je prekratko, da bi se mogla pregledati vsa ta pretvarjanja; veliko pa je še sploh nerazkrita.

Od spoznanja tega naravnega toka je odvisen uspeh ali neuspeh pri gospodarjenju naših kmetovavcev. Marsikatera škoda zadene našega kmetovavca, da je niti ne čuti prej, nego se pokaže že v svojih posledicah, škoda, ki se je ponavljala dolgo vrsto let neprenehoma; počasi in venomer vedno naprej je otekala rodovitnost naših polj v podobi gnojnice, v kateri so, kakor sladkor v vodi, raztopljene snovi, ki tvorijo rodovitnost naše grude. To je nevarna in zavratna škoda! Če kmeta zadene kaka očitna škoda, jo skuša popraviti in nadomestiti na ta ali drugi način; za nadomestitev onih redilnih snovi pa, ki so nam v toliki množini že odtekle z gnojnico, pa se do zadnjega časa ni nikdo brigal — in še danes se najde povsod žalosten znak te brezbrčnosti tam, kjer curlja gnojnica v jarek in od tam zdomačije ali pa na — cesto. Da se gnojnica odteka v podobni kovanega denarja v tisti vrednosti, kolikor so vredne v njej raztopljene skrite, redilne snovi, smemo biti prepričani, da bi teh prikazni ne našli nikjer več.

Sicer je pri kmetijstvu še več takih zavratnih škod, pa za danes si predočimo v številkah samo zgubljene vrednosti, ki so nam odtekle v podobi gnojnice. Da je gnojnica po večini scalnica, to je znano; večkrat je v njej tudi precej deževnice, ki je padala na gnoj ter ga izlužila za redilne snovi, ki tiče v njem. Scalnica je del krme, ki smo jo dali živini; da ni sama čista voda, ki jo je živina popila, menda ne bo treba še posebe razlagati; sicer pa še pridemo tudi h kemični sestavi različnih scalnic; scalnica ima torej v sebi del redilnih snovi, ki smo jih dali živalim n. pr. v podobi sena; redilne snovi v senu pa so iz zemlje, torej so tudi v scalnici nahajajoče se redilne snovi iz zemlje.

Predno začnemo razmotrivati redilne snovi, ki jih vsebuje scalnica, si predočimo najprej, koliko scalnice se približno sploh naredi v hlevu. V tem pogledu se razne domače živali med seboj razlikujejo. Recimo, da dve kravi enake teže in pri enaki krmi izločujeta enako množino, na vsak način pa več, ko konj enake teže. Natančna preiskovanja so dognala, da živali, ki žro „vse“ in ki se hranijo samo iz rastlinstva, izločujejo primeroma malo scalnice, k večjemu 50% pitne vode in vode, ki je v krmi, pri vsem tem se seveda mora pomisliti, da ima zelena trava 70 do 80 in se več odstotkov vode v sebi. Konji n. pr., ki naporno delajo in se pogosto in zelo znoje, izločujejo radi tega manje scalnice, približno 25% od napojne vode; junec (vol) pa, ki dobiva bolj vodeno hrano, izločuje 30 do (-50) 50% vode, ki jo dobi pri napajanju in krmljenju (paši) v se.

Izločevanje scalnice pa je tudi odvisno od množine znojnih žlez (nahajajočih se pod kožo), in cevki, po katerih pride znoj na telesno površje. Mesojedci (n. pr. psi) jih imajo zelo malo; za to pa veliki pes, ki ne dobiva preveč suhe hrane, ne izločuje nič dosti manj scalnice, kakor kak konj. Da torej dobimo približne številke, koliko scalnice nam pridelava naša živina, vzamimo na dan poprečno pri konju 5 litrov, pri govedu 15, pri ovci 2½ in pri svinji 4 litre. Po Wolfu vsebujejo različne scalnice v procentih (‰, odstotkih):

Vrsta scalnice	dušika	kalija	fosforjeve kisline	magnezije	apna	vode	ostanek pri izhlapevanju
govejska	0.58	0.49	—	0.04	0.01	93.8	6.2
konjska	1.55	1.50	—	0.24	0.45	90.1	9.9
ovčja	1.95	2.26	0.01	0.34	0.16	87.2	12.8
svinjska	0.43	0.83	0.07	0.08	—	95.7	4.3
starejša gnoj-nica	0.15	0.49	0.01	0.04	0.03	98.2	1.8
redno zreli hlevski gnoj	0.50	0.63	0.26	0.18	0.70	75.0	25.0

V enem letu torej znaša množina scalnice okroglo: pri govedu 4500 litrov in vsebuje približno 26 kg dušika, 22 kg kalija; pri konju 1800 litrov in vsebuje približno 28 kg dušika, 27 kg kalija; pri svinji 1400 litrov in vsebuje približno 6 kg dušika, 11 kg kalija, 1 kg fosforjeve kisline; pri ovci 900 litrov in vsebuje približno 18 kg dušika, 20 kg kalija, 0.10 kg fosforjeve kisline.**

Stvar dobiva čim dalje resnejši značaj, če pomislimo, da sta dušik in kalij v našem slučaju ravno tisti snovi, ki jih kupujemo ali v podobi čilskega solitra ali v podobi žvepleno kislega amonijaka, oziroma v podobi kajnita ali 40 ‰ kalijeve soli.

Če preiskujemo (v naslednji tabeli navedene) pridelke na vsebino dušika, kalija in fosforjeve kisline, najdemo sledeče množine:

Na primer:	dušika (N)	kalija (K)	fosfor. kislino (P ₂ O ₅)
v 100 kg sena	1.50 kg	1.32 kg	0.41 kg
v 100 kg krompirja	0.34 "	0.02 "	0.16 "
v 100 kg pšenice	2.00 "	0.50 "	0.80 "
v 100 kg rži (žita)	1.70 "	0.50 "	0.80 "
v 100 kg ječmena	1.60 "	0.40 "	0.70 "
v 100 kg ovsa	1.90 "	0.40 "	0.60 "

Dušik, kalij in fosforjeva kislina so pa po svojem bistvu vedno enaki bodisi, da so v zemlji ali v rastlinah ali v živalih ali gnojnici ali v umetnem gnojilu.

V letni množini scalnice nahajajoči dušik in kalij (da ne govorimo dalje o fosfor. kislini) bi torej zadostovala za centov sena 13 ozir. 15 ali krompirja* 56 " 100 " pšenice* 8 " 40 " rži* 11 " 40 " ječmena* 12 " 50 " ovsa* 10 " 50

Vse to nam torej gre v zgubo če pustimo odtekat gnojnico samo od ene živine (poprečno računano od vseh naštetih živalskih vrst). Škoda je seveda še vse večja, ker imamo razmeroma največ goveje živine. Omenili smo že, da vse te navedene snovi izvirajo iz našega posestva; za toliko je torej posestvo opešalo in to se godi leto za letom.

Koliko znaša škoda v denarju, si hočemo izračunati na podlagi cen, za katere kupujemo umetna gnojila.

Poprečno množino 19 kg dušika (glej zgoraj**) vsebuje 120 kg 15.5 odstotnega čilskega solitra ali 95 kg 20 odstotnega žvepleno kislega amonijaka; poprečno množino 20 kg kalija pa vsebujejo gnojila, ki jih kupujemo pod imenom kajnit, s 12.4 ‰ ali kalijeve soli s 40 ‰ kalija; da torej dobimo 20 kg kalija, je treba ali 150 kg kajnita ali 50 kg 40 ‰ kalijeve soli.

19 kg dušika pa stane v podobi čilskega solitra K 31.20, v podobi žvepleno kislega amonijaka K 32.77; 20 kg kalija stane v podobi 12.4 ‰ odstotnega kajnita K 7.17, in v podobi 40 ‰ kalijeve soli K 5.90.

Poprečna vrednost gnojnice znaša torej na leto in samo od ene živine kakih 37 do 40 K; če nam odteče iz posestva, moramo kupiti za gotov denar „umetnih gnojil“, če pa ne kupimo

* Brez ščavja, oziroma brez slame

nadomestila, pa nam nazadujejo pridelki; če živino slabo krmimo, nam peša, hujša; če zemljo premalo gnojimo, imamo še večjo škodo, ker, če malo priraste, ne moremo rediti toliko in dobro živine. Vsak kmetovavec pa si sedaj lahko izračuna, koliko znaša ta škoda, ki je menda do sedaj še niti čutil ni.

Holz.

Iz razprav osrednjega odbora c. k. kmetijske družbe na Štajerskem.

751. seja dne 10. oktobra 1911. Začetek ob 10. uri popoldne.

Navzoči so sledeči gospodje: ekselenca gospod načelnik Edmund grof Attems, II. podnačelnik Roman Neuper, 16 članov O. O., nadzornik Jelovšek kot izvedenec, glavni tajnik Juvan in tajnik Holz kot zapisnikarja.

Ekselenca gospod načelnik otvori sejo in pozdravi navzoče. Zapisnik zadnje seje kroži v vpogled in nato se preide na dnevni red.

1. Poročilo o sestanku na visoki c. k. namestniji, kjer je bilo posvetovanje o prirejanju gozdarskih tečajev za kmetске posestnike gozdom.

Poročavec član O. O. baron Ecker-Eckhofen.

Poročavec omeni, da je bila kmetijska družba z odlokom z dne 31. avgusta 1911 pozvana, naj sporazumno z visokim deželnim odborom ukrene vse potrebno, da se bodo omogočili tečaji o gozdarstvu na višji gozdarski šoli v Brucku ob Muri in na kmetijskih šolah, naj sporazumno z deželnim gozdarskim nadzornikom izdela primeren načrt, ki se naj pošlje namestniji, da ga lahko predloži visokemu c. k. poljedelskemu ministrstvu v potrdilo. Poročavec govori o debati, ki se je na posvetovanju vnela o tej stvari in predloži naslednje predloge:

1. O. O. blagovoli vzeti poročilo o anketi glede nekaterih gozdarskih stvari, ki se je vršila 17. februarja 1911, na znanje.

2. Pri subvencioniranju racijonelnih hlevskih stavb se naj posebno na vzhodnjem in južnem Štajerskem, kjer je nevarnost, da se gozdovi oškodujejo z dobivanjem stelje, posebno ozira na ona gospodarstva, ki varujejo gozd in varčujejo s steljo.

3. Glede gozdarskih tečajev, ki jih c. k. poljedelsko ministrstvo želi, se naj O. O. v smislu ankete sporazume z deželnim odborom, da se bodo omogočili kratki tečaji o gozdarstvu za kmetске posestnike, kakor jih želi poljedelsko ministrstvo v svojem dopisu z dne 24. maja, št. 45.028, na visoki gozdarski šoli v Brucku ob Muri in na višjih kmetijskih šolah. Na sejo, v kateri se bo naredil načrt za te tečaje, se naj seveda povabijo deželni gozdarski nadzornik, štajersko gozdarsko društvo in ravnateljstva imenovanih zavodov.

4. Glede uvedbe potovalnih predavanj in zaradi razdelitve gozdnih rastlin se naj načelstvo c. k. štajerske kmetijske družbe dogovori s štajerskim deželnim odborom in gozdarskim društvom in družba naj pozove podružnice, naj pristopijo kot članice štajerskemu gozdarskemu društvu.

Član O. O. Zedlacher meni, da je pogodovanje tako težavno zaradi tega, ker ni primernih delavskih moči in priporoča, naj se tudi za to delo porabijo kaznjenci. Člana O. O. Czeicke in Zweifler sta proti načinu, ki se v točki 2 priporoča za dobivanje stelje in vidita v njem naravnost škodo za gospodarstvo, dozdej navadno po omenjenih krajih.

Glasuje se o posameznih točkah predloga posebe; pri tem se točka 2 zavrne, vse ostale pa sprejmejo.

2. Poročila in predlogi živinorejskega odseka.

a) Jožef Schmidt, kmetijski oskrbnik v pokoju, prosi za podporo, da se lahko izobrazi v mlekarstvu.

Poročavec nadzornik Jelovšek prečita njegovo poročilo, iz katerega izhaja, da prosivec za časa svojih študij na kmetijski šoli v Kotzobendsu ni imel nobenega pouka v mlekarstvu; tudi ne izhaja iz nobenega priloženih dokumentov, da se je sploh kedaj pečal z mlekarstvom. Iz vseh teh razlogov in ker prosivec ni več v službi in je vrhu tega še 45 let star, torej za izobrazbo v mlekarstvu ne več popolnoma sposoben, predloži poročavec, naj se prošnji ne ugod.

Predlog je bil sprejet.

b) Mnenje visoki namestniji glede pospeševanja živinoreje v okrajema Birkfeldu in Weizu.

Poročavec nadzornik Jelovšek govori podrobno o raznih prošnjah za podporo, ki so došle in predloži nato naslednji predlog:

V okrajema Birkfeldu in Weizu se naj v bodoče subvencijski biki priznajo in dajejo le takim občinam, v katerih, kar se je določilo že v seji O. O. 23. maja 1911, še ni nobenih bikorejskih zadrug in v katerih kažejo podatki licenciranja, da je dobra plemenska živina potrebna. To pa seveda le tedaj, če so za te plemenske živali na razpolago primerne staje in osebe.

2. Za bike, ki so jih kupili lastniki sami, se naj ne dajejo nobene subvencije, ravno tako tudi onim posestnikom ne, ki imajo za skakanje več bikov, dasi med njimi tudi licencirane.

Predlog je bil sprejet.

c) Okrajni odbor v Birkfeldu pošilja pravila zadruge za rejo in vnovčevanje živine s prošnjo, naj se mu nakažejo plemenski biki.

Poročavec nadzornik Jelovšek govori kot izvedenec o pravilih za ustanovitev zadruge za vnovčevanje in rejo živine, ki sta jih poslala oba okraja in graja z živinorejskega stališča njih napake, pred vsem pa to, da v teh pravilih ni prav nič poskrbljeno za povzdigo govedoreje ali reje kake druge domače živine z združnim nakupom dobrih plemenskih bikov in sploh očetov, kar bi morala vendar biti naloga takega združnega podjetja.

Ker se O. O. ni mogel zediniti za predlog poročavca, priporoča ekselenca gospod načelnik, naj se namesto njegovega predloga okrajema naznani, da vposlana pravila v tej obliki ne odgovarjajo deželni postavi za živinorejo in da zaradi tega O. O. ne more podeliti takim zadrugam zaželjene podpore, da pa je prav rad pripravljen podpirati bikorejske zadruge v njihovem poslovanju.

Predlog je bil sprejet.

Nato naznani poročavec od c. k. namestnije zaželjeno mnenje glede naznanitve stališča, ki ga zavzema O. O. v zadevi pospeševanja živinoreje v okraju Birkfeldu; v predloženi obliki, ki jo poročavec prečita, je bilo z odobravanjem vzeto na znanje.

d) Podružnica Vorau pošilja pravila in prosi nasvetov glede nameravane zadruge za vnovčevanje živine.

Poročavec Hamon omeni, da je osrednja vnovčevalnica živine podružnico v Vorau večkrat opozorila, naj z ozirom na ugodne razmere ustanovi zadruge za vnovčevanje živine; zato je podružnica vzela stvar v roke in sedaj se je za člane prijavilo že okoli 50 kmetov. Taka vnovčevalnica je v časih, ko ni pomanjkanja mesa in se morajo pitani voli za vsako ceno oddati raznim kupcem in prekupcem, naravnost velikanskega pomena za kmetijstvo. Razen tega bi bil ravno sedaj za ustanovitev take vnovčevalnice ugoden čas, ker se združni centrali vsakoletni režijski stroški povrnejo potom subvencije iz milijonskega kredita in bi si zadruge v tem času lahko nabrala primeren rezervni fond.

Konec sledi.

Zborovanja podružnic.

— Kmetijska podružnica za ptujsko okolico naznanja, da priredi dne 5. novembra in 10. decembra t. l. poučna zborovanja. Pri prvem bo govoril kmetijski strokovni učitelj gospod Zidanšek o živinoreji, pri drugem pa živinozdravnik gospod Uršič o živinskih boleznih, zlasti o kužnih. Zborovanje se prične vsakokrat ob 10. uri popoldne v dvorani gospoda Zupančiča v Ptuj. Posestniki, ki želijo biti udje naše podružnice, lahko pri tej priliki naznanijo svoj pristop; udje pa lahko vplačajo udnino za leto 1912. Vabimo torej k obilni udeležbi.

— Mala Nedelja. Naša kmetijska podružnica priredi dne 5. novembra t. l. po rani službi božji v šoli gospodarsko zborovanje, na katerem govori gosp. Škrlec iz Vičane. K obilni udeležbi vabi odbor.

— Pilštanj, dne 26. oktobra 1911. Kozjanska kmetijska podružnica priredi v nedeljo dne 12. novembra t. l. ob 2. uri popoldne v šolskem poslopju v Pečicah nad Podsredo poučno zborovanje, pri katerem bo predaval kmetijski potovalni učitelj gospod Goričan. K prav obilni udeležbi vabi odbor.

Iz podružnic.

— **Mala Nedelja.** Naša kmetijska podružnica je priredila dne 22. oktobra t. l. po rani službi božji gospodarsko zborovanje, ki se je vršilo ob primerni udeležbi. Govoril je tajnik c. k. kmetijske družbe gosp. Holz o raznih gospodarskih perečih prasanjih. Najprvo je razpravljal o započeti akciji za nakup češke živine, ki se je na vse zadnje ikazala takorekoč za neizvedljivo. Razmotrival je nadalje važno prasanje o našim krajevnim razmeram primernem govejem plemenu ter za naše kraje priporočal predvsem marijadvorsko pleme. Pri točki za nakup subvencioniranih bikov se je vnela živahna debata v katero so posegli gospodje župnik Kolarič, nadučitelj Cvahte in več kmetovavcev. Na gospoda govornika se je stavilo še mnogo drugih gospodarskih prasanj, kar nas utrja v prepričanju, da naši gospodarji z izrednim zanimanjem zasledujejo gospodarski napredek in nam daje prijetno upanje, da se tudi pri nas obrnejo razmere na boljše. Gospodu tajniku pa bodi izrečena v imenu kmetijske podružnice na tem mestu za njegov trud najprisrčnejša zahvala.

Sv. Jurij v Slov. gor. Tukajšnja kmetijska podružnica je imela dne 1. oktobra t. l. gospodarsko poučno zborovanje, na katerem je predaval ravnatelj deželne kmetijske šole v Št. Juriju ob juž. žel. gosp. J. Bellé. Razpravljal je v poljudnih besedah o zboljšavanju travnikov in pašnikov, kakor tudi o pridelovanju krme. Škoda, da je slabo vreme marsikoga zadržalo, da ni prišel k zborovanju. — Če pomislimo, kako važna je dandanes za kmeta živinoreja, ki mu mora skoro vse ostale stroške pri gospodarstvu pokrivati, mora biti naša prva skrb, da jo povzdignemo kolikor mogoče brzo in tako visoko, da se gospodarsko osamosvojimo, da milijoni, ki sedaj romajo črez mejo za uvažanje tujega mesa, ostanejo doma; iz tega razloga ima živinoreja in ž njo vse kmetijstvo veliko važnost za celo državo. Prvi korak k dobičkanosti živinoreji pa je na vsak način skrb za zboljšanje naših travnikov in pašnikov. Kjer rastejo dobre trave, zadostuje, da gnojimo z domačim gnojem, gnojnico, kompostom; le če tega primanjkuje, sezimo po umetnih gnojilih. Kjer pa rastejo slabe in kisle trave (živina jih ne mara), pa je travnik treba pomladiti, to je: preorati, ter po potrebi za 1 ali 2 leti vsejati okopavine (krompir, koruzo), ter iztrebiti slabe trave. Ko je zemlja dobro očiščena, se vseje oves in vmes travino seme. Travnik, ki se pomladi na tak način, dá po tem $\frac{2}{3}$ in še več, vedno pa boljše krme nego prej. — Travnike, ki so mokrotni, močvirni, je treba izsušiti z drenažo; tudi odprti jarki so mestoma priporočljivi. Vsak posestnik bi torej naj z vso skrbjo obdeloval svoje travnike, da si s tem pomnoži in zboljša pridelek krme; kajti le od tega je odvisna njegova živinoreja. Poln hlev lepe živine je kras vsake kmetije, bodisi male ali velike — je merilo kmetijskega blagostanja.

Poročilo o stanju hmelja.

Žalec v Savinjski dolini, 15. oktobra 1911. (XV. poročilo južnoštajerskega hmeljarskega društva.) Ker niti hmelj, niti sadje, niti vinogradi niso obrodili dovoljno in je torej pričakovati, da se bo drugo leto povzdignila poraba piva, navdaja hmeljarje upanje, da se bo cena hmelja še povišala. Zato je trženje s hmeljem sedaj precej mirno. Hmeljarji še imajo kakih 4500 starih centov hmelja na skladišču. Društveno vodstvo.

Vprašanja in odgovori.

V šte. 19 so bila objavljena tri vprašanja iz gospodarstva; ker se ni nikdo oglasil, da bi jih odgovoril, skuša to storiti spet uredništvo.

2. Runkel in korenje sama za pitanje svinj pač ne zadostujeta, že radi tega ne, ker imata obe vrsti preveč vodeno sestavo; nekoliko bo se moralo pridjati že kaj bolj kompaktnega; krompirja, mečke (šrota) ali kaj takega. Korenje ima v sebi sicer neko snov, ki zelo tekne in povzroča, da živina krmo, kateri je primešano korenje, dosti rajši žre; meso je po korenju okusnejše. Da korenje bolje tekne nego runkel, se da sprevideti že iz sestavljenih števil na strani 157 „Gospodarskega Glasnika“ št. 19. Zlasti so dušičnate snovi v korenju mnogo bolj zastopane ter 99 od 100 delov prebavne, dočim pri runkelu pri vsemu tem, da jih je manj, samo 76 delov od 100. Na vsak način je torej korenje tečnejše, samo da ga ne zraste toliko kakor runkelna.

3. Kaj je vzrok, da se spomladi sejana deteljica ni obnesla, to se ni povedalo. Tiči vzrok v tleh ali semenu? Če je morebiti vzrok v se-

menu, bi bilo najbolj priporočljivo takoj v zgodnji spomladi, ko se je spravil sneg in so se tla malo usahnila, prevleči deteljo s travniško brano in posejati zanesljivega deteljnega semena vmes. Če se to ne plača, pa preorati in posejati mešanico z ovsom.

U r a d n o.

Št. 35.628
II. 4531 **Razglas.**

Deželni odbor štajerski je sklenil tudi v letu 1912 prirediti viničarske tečaje, da se izobrazijo viničarji v oskrbi drevesnic in vinogradov z ameriškimi nasadi, kakor tudi v ureditvi in oskrbi sadovnjakov. Ti tečaji se priredijo:

1. Na deželni sadjarski in viničarski šoli v Mariboru; 2. na deželni viničarski šoli v Silberbergu pri Lipnici; 3. na deželni viničarski šoli v Gornji Radgoni; 4. na deželni viničarski šoli v Skalcah pri Konjicah in se začnejo s 15. februarjem ter končajo s 1. decembrom 1912.

V Mariboru se sprejme 14, v Gornji Radgoni 16, v Lipnici 26 in v Skalcah pri Konjicah 12 posestniških, oziroma viničarskih sinov. Udeleženci dobe na zavodu prosto stanovanje, celo hrano in razen tega še mesečnih 8 kron.

Pouk pri teh tečajih je v prvi vrsti praktičen; teoretičen samo v toliko, kakor je za paznike pri delu (predelavce) in samostojne viničarje nujno potrebno.

Na koncu tečaja dobi vsak udeleženec spričevalo o njegovi porabnosti.

Kdor se želi udeležiti teh tečajev, mora najkasneje do 6. januarja 1912 vložiti nekolikovano prošnjo pri deželnem odboru štajerskem.

Prošnji, v kateri se mora izrečno navesti, v katerem izmed zgoraj omenjenih krajev se želi udeležiti tečaja, se mora priložiti: 1. Dokaz, da je prosivec dovršil že 16. leto; 2. navedbo spričevala, koje mora biti potrjeno od župnijstva; 3. spričevalo od zdravnika, da prosivec ne bolega za nikako nalezljivo boleznijo in 4. odpustno spričevalo od ljudske šole.

Pri vstopu v tečaj se morajo prosivci zavezati neprestano od 15. februarja do 1. decembra vstrajati v tečaju ter se pokoriti kar se tiče pouka vsem odredbam deželnih strokovnjakov.

V Gradcu, 10. oktobra 1911.

Od deželnega odbora štajerskega:
Edmund grof Attems.

Št. 40.067
II. 5102 **Razglas**

glede naročitve ameriškarih trt proti plačilu iz zedinjenih državnih in deželnih trsnic za leto 1912.

Spomladi leta 1912 daje dežela sledeče množine ameriškarih trt kupcem na razpolago:

1. 900.000 cepljenih trt (zvečinoma beli burgundec, silvanec, laška grahovina, žlahtnina, traminec, mozlovec, in drobna grahovina) na podlagah *Riparia Portalis*, *Vitis Solonis*, *Rupestris*, *Monticola* in *Rupestris Goethe* 9.

2. 400.000 korenskih rozg na imenovanih treh ameriškarih podlagah.

3. Tri in pol milijona rezanih rozg na imenovanih štirih ameriškarih podlagah.

Cene za 1000 komadov trt so:

I. Cepljene trte za premožne posestnike 200 K, za vse druge posestnike 140 K.

II. Ameriškare korenske rozge za premožne posestnike 24 K, za vse druge posestnike 16 K.

III. Rezane rozge 10 K.

Če si naroči več ko 1500 cepljenih trt, 3000 korenskih rozg in 5000 rezanih rozg ena stranica, si pridržujemo pravico, da zahtevamo množino primerno zalogi pri krajsamo.

Naročila za te trte se naj oddajo ali naravnost pri deželnem odboru ali pa pri občinskih uradih, kjer so v ta namen razpoloženi posebni naročilni listi, do 15. novembra t. l.

Občinski uradi naj izpolnjene naročilne liste takoj odpošljejo deželnemu odboru.

Naročila, ki bodo došla do 15. novembra, se bodo zbrala in trte, kolikor jih je na razpolago, množini naročil primerno razdelile.

Trsi se oddajajo le štajerskim posestnikom in zato morajo tudi one stranke, ki si naroče trte neposredno pri deželnem odboru, dati k prošnji tudi potrdilo od občinskega urada, da imajo v občini svoj vinograd. Torej so trgovci s trtami od teh naročil izključeni.

Cene se razumejo od nasada in zato se mora znesek pri prevzetju trt plačati, oziroma, če se pošljejo po pošti, se znesek s stroški za zavoj in dovoz, ki se zaračunajo zelo nizko, pri prevzetju povzame.

Pri vsakem naročilu se mora točno navesti: 1. Jasno in točno napisano ime, bivališče in stan naročnika; 2. davčna občina, v kateri ima naročnik svoj vinograd; 3. zaželjena vrsta trt; 4. zadnja postaja železnice ali pošte, kamor se naj trte pošljejo.

Če je zaželjena vrsta že razdana ali če je ni dovolj, se nadomesti s kako drugo.

Prejemniki naj trte po možnosti sami prevzamejo ali pa, če so poslani po železnici, takoj po prejetju pregledajo.

Pritožbe se naj pošljejo vodstvu trsnice. Na zakasnele pritožbe sene bomo mogli ozirati. V Gradcu, 23. septembra 1911.

Od štajerskega deželnega odbora:
Edmund grof Attems.

Opozoritev.

Današnji številki sta priloženi prilogi trvdke Michael Barthel & Co. na Dunaju, in trvdke M. Tomec v Humpolcu na Češkem, na kateri s tem posebno opozarjamo.

Vposlano.

Velike nove uspehe je dosegla trvdka Ph. Mayfarth & Co., tovarna za kmetijske stroje na Dunaju. Na koroški obrtniški razstavi v Celovcu je dobila za svojo zbirko kmetijskih strojev in strojev za pridobivanje vina zlato kolajno, najvišje odlikovanje, koje se je podelilo tamedinole trvdki Ph. Mayfarth & Co.

Tržna poročila.

(Nadaljevanje na strani 175.)

Cena deželnih pridelkov iz Štajerskega, Avstrije in Ogrske.

Mesto	Kil	Pšenica		Rž		Ječmen		Oves		Koruz		Proso	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v
Celje	50	13	—	10	—	—	—	10	50	—	—	—	—
Ormož	50	12	50	10	40	9	—	10	—	8	50	11	—
Gradec	50	—	—	9	60	9	30	8	80	—	—	—	—
Ljubno	50	12	50	10	70	10	50	10	50	10	50	—	—
Maribor	50	12	—	10	—	10	—	10	—	11	—	10	—
Ptuj	50	12	—	11	—	11	—	11	—	10	—	9	—
Inomost	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Celovec	50	—	—	—	—	—	—	9	95	10	16	—	—
Ljubljana	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pešt	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Solnograd	50	12	90	11	85	—	—	11	20	—	—	—	—
Dunaj	50	12	52	10	80	9	95	10	18	10	15	—	—
Linc	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Mesto	Kil	Ajda		Bob		Seno sladko		Seno kislo		Ržena slama		Ježna slama	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v
Celje	50	—	—	16	—	3	—	2	50	3	—	3	—
Ormož	50	9	—	18	—	3	50	3	—	3	—	2	50
Gradec	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ljubno	50	—	—	18	—	4	50	4	—	3	75	3	25
Maribor	50	10	50	16	50	3	50	—	—	3	75	1	75
Ptuj	50	12	—	17	—	3	80	3	—	3	60	2	60
Celovec	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Graško tržno poročilo.

Sejem skrmu in slamo od 16. oktobra do 22. oktobra 1911. Pripeljalo se je 53 vozov s 488 metriskimi stoti sena in 26 vozov s 210 metriskimi stoti slame, in je bil boljše obiskan ko pretečeni teden. Cene so bile naslednje: Seno, kislo od K 6— do K 7.60, sladko od K 6.20 do K 7.20; ržena slama od K 4.70 do K 5.60; pšenična slama od K 4.60 do K 5.40, ječmena slama od K — do K —; ovsena slama od K — do K —; ježna slama od K — do K —.

Sejem z rogato živinodne 26. oktobra 1911. Prignalo se je 194 volov, 110 bikov, 165 krav, živih telet in — konj, pripeljalo se je — mrtvih telet, — svinj, — drobnic.

Izvoz na Nižje Avstrijsko: — volov, 30 bikov, 22 krav, — telet; na Gornje Štajersko: 25 volov, 17 bikov, 7 krav; Spodnje Štajersko: — volov, — bikov, — krav, — telet; Ptuj: — volov, — bikov, — krav, — telet; Predarlberško: 7 volov, 15 bikov, 14 krav, — telet; Celovec 5 volov, — bikov, 10 krav, — telet; Primorsko: — volov, — bikov, 31 krav, — telet.

Cena je bila za 100 kilogramov žive teže. Klavni voli, tolsti od K 98— do K 104— (izjemoma K 108—), poltolsti od K 86— do K 96—, suhi od K 80— do K 84—; voli za pitanje od K — do K —; klavne krave, tolste od K 76— do K 84—, poltolste od K 58— do K 64—, suhe od K 50— do K 56—; biki od K 72— do K 90—; dojne krave do 4. teleta od K — do K —; črez 4. tele od K — do K —; breje od K — do K —; mlada živina od K 74— do K 92—.

Sejem klavne živine dne 27. oktobra 1911. Zaklana živina: 459 telet, 2527 svinj, 12 komadov drobnic.

Cena klavne živine za 1 kilogram: teleta od K 1.30 do K 1.36; teleta Ia (izjemna cena) od K 1.38 do K 1.48; mlade svinje od K 1.34 do K 1.38; nemške mesne svinje od K 1.20 do K 1.32; nemške pitanske svinje do K 1.30 do K 1.34; ogrske pitanske svinje Ia od K 1.56 do K 1.64; ogrske pitanske svinje IIa od K 1.40 do K 1.44; mesne svinje od K 1.20 do 1.32; bosnjaške pitanske svinje, debele, od K 1.20 do K 1.24; bosnjaške pitanske svinje, suhe od K — do K —; ovce od K 1— do K 1.20; kozlički in jagnjeta od K — do K —. Cene za svinje nazadujejo.

ZADRUGA.

Poročila zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem, r. z. z o. p.
Gradec, Franzensplatz št. 2.

I.

Uvoz živine iz Češke.

Ker izhaja iz dopisa visokega c. k. poljedelškega ministrstva dne 20. oktobra 1911, št. 43.860, ki ga je dobila c. k. štajerska kmetijska družba, da je nakup plemenske in rabne živine v sudetskimi deželah neprimeren, se je ta misel opustila.

II.

Ustanitev državne zveze avstrijskega zadružniškega uradništva.

Dne 23. septembra t. l. se je na Dunaju vršil ustanovni občni zbor „Državne zveze avstrijskega zadružniškega uradništva“. Ta nova organizacija, v kateri je doslej že 270 zadružniških uradnikov iz vseh delov Avstrije, ima namen, varovati in pospeševati pravne, gospodarske, duševne in socialne interese uradnikov in nastavlencev avstrijskih pridobitnih in gospodarskih zadrug in njih zvez, izdajati posebno strokovno glasilo, ustanoviti samo uradnikom in nastavlencem avstrijskih pridobitnih in gospodarskih zadrug in njih zvez namenjen kreditni zavod, brezplačno posredovati za svoje člane službe, ustvarjati in upravljati humanitarne, blagru in podpori svojih članov in njihovih ljudi namenjene zaklade in dobrodelne naprave in končno pospeševati strokovno znanje svojih članov z ustanovitvijo knjižnice, prirejanjem predavanj, dajanjem ustanov za pouk in potovanje i. t. d.

Na tem ustanovnem občnem zboru so se v vodstvo te zveze izvolili sledeči gospodje.

V načelstvo: Dr. Otto Neudörfer na Dunaju, načelnik; Otto Riha na Dunaju, 1. načelnikov namestnik; Rudolf Schurinek na Dunaju, 2. načelnikov namestnik.

V ravnateljstvo: Johann Böhm v Črnovicah; Hermann Brunner na Dunaju; Johann Hoyer na Kraljevih Vinogradih; Bazilij Kicula na Dunaju; Ferdinand König v Brnu, Emil Mischek v Schärdingu; Vladimir Pušenjak v Mariboru; Miloš Stibler v Celju; Alfred Wagner v Gradcu.

Kot namestniki: Vekoslav Pelz v Pulju; Pij Meyer v Gorici; Vasilje Marcu v Črnovicah; Jožef Nazaruk na Dunaju.

Pregledovavca računov: Albin Ahtschin v Gradcu, Antonin Slapak v Pragi.

Namestnika: Franc Hermansky v Gradcu, Alfred Čebular na Dunaju.

Ti odborniki in člani so člani raznih avstrijskih zvez in njih članic; nadaljnji še bodo pristopili.

Pisarna „Državne zveze“ se nahaja začasno na Dunaju, IX. okraj, Schwarzspanierstraße 15. Eventuelni dopisi zaradi pristopa se naj pošljejo gospodu dr. Otonu Neudörferju na ta naslov.

Končno še omenimo, da so se vsled sklepa ustanovnega občnega zbora pravila tako spremenila, da lahko tej Zvezi razen uradnikov posameznih zadrug in njih Zvez pristopijo kot člani tudi uradniki deželnih odborov, deželnih kulturnih svetov in drugih organizacij, ki se pečajo z zadružništvom.

III.

Prodaja sadja na Dunaju.

Zveza bo od srede septembra naprej vsak teden, dokler bo imela dovolj ponudb na razpolago, prodajala na veliki dunajski tržnici sadje svojih članov, oziroma pri nji včlanjenih zadrug.

Sadje se prevzame na podlagi prijave in pritrditve ali za naprej določeno, trdno ceno ali pa v komisijonelnem prodajo. Pri komisijonelnem prodaji se razen izdatkov v gotovini (vožnina, izdatki za spravlanje na trg in tržna pristojbina) še odtegne 5% od kosmatega izkupička kot provizija za prodajo.

Z ozirom na veliko važnost, ki jo ima dunajski sadni trg za štajerske sadjarje, pozivamo

vse svoje člane, naj se te v skupni blagor namenjene uvedbe kolikor mogoče številno poslužujejo. Letos je za to baš ugodna prilika, ker je zimskega sadja splošno malo in bo torej mogoče spraviti ga zelo dobro v denar.

Prijave, v katerih naj bo naveden natančen naslov, množina vsake vrste, ki je na razpolago, in nje kakovost, čas, kedaj bi se sadje poslalo, pogoji, pod katerimi se naj prodaja in navedba članstva, se naj pošljejo naravnost Zvezi gospodarskih zadrug v Gradec, Franzensplatz 2.

IV.

Poročila glede blagovnega prometa Zveze.

1.

Nakup potrebnih travniških bran.

Vsi člani, ki nameravajo za pozno jesen naročiti travniške brane, se prosijo, naj nam svoja naročila kmalu pošljejo, ker so tvornice preobložene z naročili in ne morejo naročil takoj izvršiti.

2.

Razne ponudbe.

Dokler bo kaj zaloge, ponujamo brez obveznosti: Moko iz prg morskoga semena, svetlo, z zajamčenimi 50% surove toščice in surovega proteina z 1½ tolerance za 17 K 100 kg brutto za netto z vrečo od Trsta ali Reke po naši volji, v celih ali polovičnih vagonih, dostavljivo od oktobra 1911 do maja 1912 po vrsti na željo kupcev.

Pšenične otrobe, debele, 100 kg za 14 K 30 v, brutto za netto z vrečo od Maribora, dostavljive v oktobru in novembru 1911, od 100 kg naprej.

Pšenične otrobe, fine, 100 kg za 13 K 90 v, brutto za netto z vrečo od Gradca, dostavljive v oktobru in novembru po želji kupca, od 100 kg naprej.

3.

Melasino močno krmilo.

Vkljub ponovno zelo zvišani ceni močnih krmil lahko ponudimo od tovarne za močna krmila, ki jo ima c. k. kmetijska družba na Dunaju v Brucku ob Muri, za dosedanje ceno močna krmila, dokler je kaj zaloge in sicer:

melaso iz palmovih otrob	100 kg za 16 K
„ „ palmovega jedrčja	100 „ „ 17 „
„ „ „ „ in kokosa	100 „ „ 17 „
droženo melaso	100 „ „ 18 „

od naših skladišč v Gradcu ali Ljubnu, brez vreče. Ker se je cena vsem močnim krmilom neprimerno zvišala, Vam nujno priporočamo, da si za to ugodno ceno oskrbite primerno množino krmila in omenjamo, da bomo v bodočih dneh dobili cele vagone tukaj ponujanih krmil.

4.

Glavnato zelje.

Na razpolago imamo 1 do 4 vagone zdravega glavnatega zelja, 100 kg za 9 K 20 v, zloženo v vagone, od postaje Kalsdorfa, v oktobru in novembru 1911.

Graščinska uprava blizu Admonta ponuja 2000 glav belega zelja, 8 v za kilogram od železniške postaje v Admontu; glave so težke približno po 4 kg.

Neki član ponuja približno 100 q zelenega zelja po 6 v glavo od Gleisdorfu, dokler je kaj zaloge.

5.

Krompir.

	franko postaje
Okrogel, žoltkast krompir za jed	Selztal Leoben Gradec
Magnum bonum, krompir za jed	K 9-05 K 9-20 K 9-65
Rdečkast, zelo dober in okusen krompir	K 8-75 K 8-90 K 9-35
Krompir za pičo, čist, brez prsti	K 7-45 K 7-60 K 8-10
	K 7-— K 7-20 K 7-65

za 100 kg, vložen v vagone, v oktobru in novembru 1911.

Če se naj pošlje krompir v vrečah, stane za 20 v več. Vreče se morajo poštne prosto vrniti. Kupec ne prevzame nobenega jamstva za škodo vsled mraza.

Razen tega se nam ponuja: približno 5000 kg belega in približno 5000 kg plavega vžitnega krompirja, zdravega, čistega, zroko pobranega in izbranega, z 9 K za 100 kg franko Pöfing-Brunn, v vrečah, ki jih mora kupec dati poštne prosto na razpolago.

6.

Krmilna pesa.

Brez obveznosti ponujamo 5 do 6 vagonov burgundske krmilne pese, 3 K 10 v za 100 kg, rinfusa vložene, od ogrske postaje.

7.

Nakup vina za deželno vzorno klet.

Zveza gospodarskih zadrug na Štajerskem bo tudi letos kupila za svojo deželno vzorno klet v Eggenbergu pri Gradcu letošnja prvič pretočena vina.

Ponudbe se naj blagovolijo poslati na naslov Zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem v Gradcu, Franzensplatz, št. 2.

V.

Zadružna vnovčevalnica živine pri Zvezi gospodarskih zadrug na Štajerskem.

Pregled ponudb in naročil.

Pozor!

Od Zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem ustanovljena posredovalnica za prodajo plemenske in rabne živine priobčuje spiske ponudb in zahtev za plemensko in rabno živino (govedo, svinje, ovce, koze), da lahko stopijo interesi med seboj v direktno tržno zvezo.

Niti kupec niti prodajavec nista s svojo prijavo obvezana, da bi morala živino prodati ali kupiti le s posredovanjem Zveze; to jima je popolnoma prepuščeno na prosto roko.

Delovanje posredovalnice in prejem ponudb sta popolnoma brezplačna. Pač pa morajo vsi, ki se poslužujejo Zvezine posredovalnice, Zvezi nemudoma naznaniti, če so pripravljeno živino že prodali ali iskano kje drugje kupili.

Posredovalnica ne prevzame za pravilnost podatkov v ponudbah in glede zanesljivosti in poštenosti pozameznih strank nobene odgovornosti. Kupcem se priporoča, naj vprašajo z dopisnico, ali je živina še na prodaj, predno se peljejo k ponujavcu.

Zaradi formularjev za prijave in sploh vseh stvari, ki zadevajo označeno posredovalnico, naj se interesi obrnejo naravnost na Zvezo gospodarskih zadrug v Gradcu, Franzensplatz 2/I.

Živinski sejmi v Gradcu meseca oktobra in novembra 1911.

Od 22. maja naprej se vrši začasno dva dni pred glavnim živinskim sejmom vedno kontumacijski živinski sejem za goveda.

1. Sejmi z rogatino: 9., 16., 23. in 30. novembra 1911.

2. Sejmi z malo klavno živino: in 3., 10., 17. in 24. novembra 1911.

3. Konjski sejem: 2. novembra.

Sejem z malo klavno živino se od 1. maja naprej začne že ob 7. uri zjutraj.

Ponudbe:

Graščinska uprava Baltahof, pošta Kumberg pri Gradcu, pingavskega plemenskega bika, dobrega za skok, 1¾ leta starega, 460 kg teže, za 580 K.

Karl Troy, kmet v Eggju na Predarelskem prodaja več montafonk za odmolžo, suhih in nekaj mesecev brejih, od 480 kg naprej, z 10—12 l mleka na dan.

Oton Haller v Kammernu, dveletnega, 450 kg težkega, za skok in vprego dobrega bika, št. 56 rodovnika, za 900 do 1000 K.

Franc Ledinegg, po domače Neuhammer v Oberfahnenbachu, pošta Groß-Klein, proda lepo dveletno pincgavsko telico.

Deželna šola za vinarstvo in sadjarstvo a Mariboru na Dravi proda: dveletnega, čistokrvnega pincgavskega bika, 450 kg težkega; spomladi je bil brez reakcije poskušen s tuberkulinom, se da vpreči; 18 prašičkov, 9 starih po 10 tednov, 9 pa po 14 tednov, 9 prašič in 8 prašičkov, cepljenih proti rdečici in vajenih paše; vsi so čiste nemške žlahtne svinjske pasme.

Graščinska uprava Retzhof, pošta Lipnica, 10 deloma molznih, deloma pitanih krav.

Kmetijska podružnica Dobrna pri Celju, Fritz Kukowicz, proda lepega merjasca, dobljenega od c. k. štajerske kmetijske družbe, dveletnega, 300 kg težkega, z lepim potomstvom, priporočljivega za svinjerejce.

Franc Mauretter, Sv. Štefan nad Leobnom, proda napol angleško prasico, 2 leti staro s štirim prasci, 2 merjasca, stara 6 do 10 mesecev,

2 petletna vola, 1450 kg težka, za 1430 K; 2 enoletni muredolski tretjici za 30 K.

Kopališče Steinerhof pri Kapfenbergu: 12 plemenskih prascev od 30. avgusta, križancev yorkshirske in nemške žlahtne pasme, po 2 K 20 v za 1 kg žive teže.

Louis Winter, Šmarje ob Pickelbachu, 20 prascev, 8 do 15 tednov starih, yorkshirske pasme, 3 K za kg žive teže.

Henrik Eibel, po domače Tommerl v Rettenbachu (Holdorf, pošta St. Marein a. P.) 300 kg težko molzno kravo s teletom, mleka na dan 10 l, za 320 K.

Alojz Weinhandl, mlinar in posestnik v Dirnbachu, pošta Straden, proda dva prekrasna rjavca konja, brez hibe, sedaj postavljena pri H. J. Hammru, posestniku umetnega mlina v Pirkwiesnu, pošta Šmarje ob P. (St. Marein a. P.).

Franc Ozimič, vrvar v Slov. Bistrici, proda rdečo liško, na pol časa brejo, 500 kg težko, za 480 K.

Graščina Hausampacher, pošta Hoče, proda približno 10 krav, nekaj teličk in bikičev, telic in junčkov; vsi so čisti montafonci.

Naročila:

Vnovčevalnica za živino v Tamswegu v Lungavu proda naslednjo čistokrvno pincgavsko živino: 500 volov pitanskih, par težkih po 800 do 1100 kg, kilogram po 86 do 90 v, 130 brejih telic, par po 700 do 1000 kg, po 280 do 500 K, 48 krav na novem dojivu, s teletom, po 300 do 600 K, 38 plemenskih bikov, po 500 do 600 K vsakega, 20 pitanskih bikov po 68 do 70 v kilogram.

Graščina Theresienhof v Niederschöcklu, pošta Maria-Trost, kupi, če cen, iz neokuženih krajev plemenske krave in mlajino razne vrste.

Florijan Sigl v Abtissendorfu št. 2, pošta Puntigam, išče na čas brejo simmentalko ali marjadvorko.

Okrajni odbor Ptuj bi rad na Spodnjem Štajerskem kupil 15 bikičev in 35 teličk čiste pincgavske pasme, glavo ne nad 200 K.

Prosimo, da se pri ponudbah živine navede po možnosti živa teža in cena.

Prijave za prodajo in nakup se priobčijo samo trikrat, če se nismo pismeno drugače pogodili.

Tržna poročila.

(Dalje).

Letni in živinski sejmi na Stajerskem.

Sejmi brez zvezdic so letni in kramarski sejmi; sejmi, znamenovani z zvezdico (*) so živinski sejmi, sejmi z dvema zvezdicama (**) pomenijo letne in živinske sejme.

Dne 6. novembra pri Novi Cerkvi**, okr. Celje; na Rečici**, okr. Gornjigrad; v Lesičnem**, okr. Kozje; v Brežicah**, v Selnici pri Fali**, okr. Maribor; v Peklu*, okr. Slov. Bistrica; pri Sv. Vidu pri Ptuj**, v mestu Celju**, pri St. Janžu**, okr. Arvež.

Dne 7. novembra v Radgoni*, v Ormožu (sejem s ščetinarji).

Dne 8. novembra na Ptuj (sejem s ščetinarji); v Imenem (sejem s ščetinarji), okr. Kozje; v mestu Mariboru*.

Dne 9. novembra na Bregu pri Ptuj (svinjski sejem); v Gradcu (sejem z rogatino).

Dne 10. novembra pri Sv. Martinu pri Vurbergu**, okr. Maribor; v Rogatcu (sejem s ščetinarji); v Gradcu (sejem z malo klavno živino).

Dne 11. novembra v Oplotnici**, okr. Konjice; v Laškem**, v Brežicah (svinjski sejem); v Spodnjih Hočah*, okr. Maribor; pri Sv. Martinu pri Slov. Gradcu**, pri Sv. Martinu ob Paki, okr. Šoštanj; v Ormožu**, v Lipnici.

Dne 12. novembra na Gomilici, okr. Lipnica.

Dne 14. novembra v Ljutomeru*; v Ormožu (sejem s ščetinarji); v Rogatcu (sejem z veliko živino).

Dne 15. novembra na Vranskem**, v Radgoni**, v Poljčanah**, okr. Slov. Bistrica; v Središču**, okr. Ormož; na Ptuj (sejem s ščetinarji); v Imenem (sejem s ščetinarji), okr. Kozje; v Arvežu (sejem z drobnico).

Dne 16. novembra na Bregu pri Ptuj (svinjski sejem); v Gradcu (sejem z rogatino).

Dne 17. novembra v Rogatcu (sejem s ščetinarji); v Gradcu (sejem z malo klavno živino).

Dne 18. novembra v Brežicah (svinjski sejem).

Dne 20. novembra v Šoštanju**, Ljubnem**, okr. Gornjigrad; pri Sv. Juriju ob juž. žel., okr. Celje; v Podsredi**, okr. Kozje; pri Sv. Juriju

ob Pesnici**, okr. Maribor; v Rušah**, okr. Maribor; na Gornji Polskavi**, okr. Slovenja Bistrica; v Slovenjem Gradcu**.

Dne 21. novembra pri Sv. Juriju**, okr. Vransko; v Podčetrtku**, okr. Kozje; v Radgoni; pri Sv. Juriju ob Ščavnici**, okr. Gornja Radgona; v Ormožu (sejem s ščetinarji); v Arvežu**.

Le Kometovi mlini

so sedaj najboljši stroji za pripravljanje mečke in moke za pecivo.

Kilb (N.-A.), dne 1. februarja 1911.

Z Vašim mlinom (žrnjaji) št. 4, katerega ste nam svoj čas poslali, smo, če bo vedno tako dobro služil, zelo zadovoljni. Ž njim se da namleti v 1 uri 200 kg mečke (šrota) brez posebnega truda.

Z odličnim spoštovanjem beleži

4 7—24

Kmetijska zadruga v Kilbu.

Prvi zavod za izdelovanje mlinjskih kamnov E. J. HELLER, r. z. z. o. z., Sandau pri Lipi, Čaško.

Žrebanje nepreklicno 11. novembra 1911

ob 8. uri zvečer, I. Schottenring II (policijsko ravnateljstvo).

C. k. dunajska policijsko-uradniška loterija.

Srečka stane 1 krono.

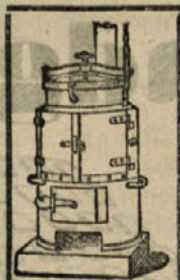
I. glavni dobitnik 30.000 K, II. v vrednosti 5000 K in 1000 K se na željo po odbitku 10% in postavne pristojbine za dobitke izplačajo tudi v gotovini.

Srečke se dobe v vseh menjalnicah, lotokolekturah, tobakarnah i. t. d. in v 377—3

pisarni c. k. policijsko-uradniške loterije Dunaj, I. Schottenring 11 (policijsko ravnateljstvo).

„TITANIA“
brzoparilnik za živinsko krmo
je cel iz kovanega železa in jeklenih ploč ter radi tega nepokvarljiv.

Neprekosano hitro razvije pare. Kar se lahko s čim koli.

Posiljamo na poskusno. Prihranilo 70% kuriva.

Več ko 10.000 v porabi.

Zahtevajte cenik.

Titania-Werke, Wels 132, O.-Ö.

Največa specialna tovarna parilnikov na Avstro-Ogrskem.

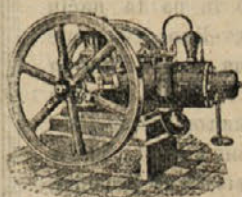
Iščejo se zastopniki.

: Glavno zastopništvo za Štajersko:

FRANC ASEN, GRADEC,

Mariengasse št. 22.

320—10

CLIMAX

motorji za surovo olje in lokomobile.

Najcenejši za kmetijstvo, industrijo in obrt.

Motorji z visokim tlakom.

Stotine zadovoljivih naprav že v obratih.

Ceniki in proračuni brezplačno.

Stroški za kurjavo na HP in uro od 1 v naprej.

Brez nevarnosti eksplozije. Brez kontrole finančne oblasti. Potrebuje malo vode.

Bachrich & Co., Dunaj, XIX/6

Heiligenstädterstraße 83 La.

397—12

Najcenejši in najpopolnejši posnemalnik za mleko je Mayfarthov „Diabolo“

Izdelek prve vrste, enostavno delo, zjamčena množina 120 l na ur. Cena samo K 155.— 433—6

Stroji za pripravljanje krme

slamorenice, stroji za rezanje repe, žrnjaji (domači mlini), brzoparilniki, gnojnične pumpe, stiskalnice za seno kakor vsa kajake kmetijske stroje, katere izdeluje in spravlja

600krat za to odlikovana tovarna

Ph. Mayfarth & Co., Dunaj (Wien), II/1

Frankfurt o. M., Berlin, Paris.

Cenik št. 1230 zastoj in franko.

Želje se zastopniki.

Ako se krave ne obrejijo

ali če zmečejo, če se je sramnična koža pordečila in je obložena s sluznato-gnojnimi mozolci, tedaj je skoro gotovo temu vzrok takozvano maternično vnetje (katar). Pri tej prikazni je treba hitro pripomoči, kajti drugače se okuži vsa živina. Jednostavno, hitro in gotovo učinkujoče sredstvo je „Bissulin“, ki se dobi pa samo na živinozdravniški predpis. Proizvaja tovarna za kemične preparate **H. Trommsdorff, Aachen.**

248—9

Ponudba.

388—10

Imam lisasto **kravo, dobro molzilec** z osmim teletom (4 tedne starim junčkom) in še z dobrim zobom. Brez teleta 15 do 16 l mleka na dan. Cena 425 K, in 1 samec, 11 mesecev star, bele barve, 128 cm visok in 145 cm širok, cena 150 K. **Franz Planinc,** kmet na Libni 9, pošta Videm na Štajerskem.

Vplačana akcijska glavica **K 50,000.000**
Rezervni zaklad **K 12,550.000.**

K. k. priv.

Böhmische Union-Bank

(podružnica v Gradcu), centrala v Pragi.

Podružnice: Reichenberg, Jablonec, Brno, Olomuc, Bléitz, Jägerndorf, Tropava, Rumburg, Zatec, Linec, Hohenelbe, Dornbirn, Salzburg, M.-Schönberg, Novi Jičín, Gradec, Ljubno (Gor. Štaj.), Celje, Kraljičin dvor, Celovec, Beljak; ekspozituri: Friedeck-Mistek in Braunau. Izvaja vse bančne transakcije in daje tozadevna pojasnila. Kupuje in prodaja efekte in valute, novce in kupone. Najceneje eskomptira trgovske menice. Prevzema denarne vloge proti vložnim knjižicam, blagajnim listkom in na tekoči račun.

229—12

Gospode naročevavce

aljudno prosimo, naj se pri kupovanju blagovolijo sklicevati na naš list.

Dobra pitna voda podaljša življenje!

Iskanje in odpiranje vrelčin, vodovode stavi pod garancijo kot specialiteto:

Prva moravska tvornica za vodovode in sesalke

Ant. Kunz, c. in k. dvorni dobavnik, **Mähr.-Weiskirchen.**

Izborna priporočila na razpolago. — Ogled na licu mesta zelo ceno.

131—24

Prva štajerska trsničarska zadruga

pošta Juršinci pri Ptuj

ima na prodaj 402—8

cepljene trte

najboljše kakovosti in sicer vse priporočljive vrste na običajnih podlagah, kakor tudi na različnih križankah. Ceniki so brezplačno na razpolago.

Sestav G

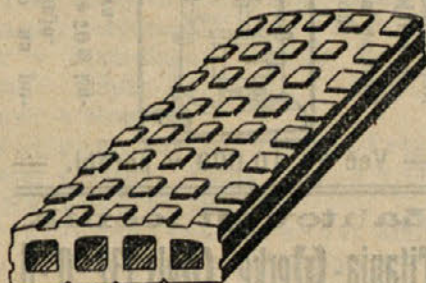
naših najboljših brzoparilnikov za krmo „ALFA“ prekaša vsled velike zmožnosti, male porabe kuriva, preprostega, trpežnega sestava i. t. d. vse druge brzoparilnike, ter se pač z vso pravico imenuje najboljši in najcenejši brzoparilnik. — Ceniki brezplačno! — Dopisuje se slovensko!

Delniška družba Alfa-Separator

Dunaj, XII/3, Wienerbergstraße Nr. 31.

398—10

Radgonske parne opekarne

Po dolgem premišljevanju in mnogih poskusih se nam je posrečilo napraviti iz žgane ilovice tlake za hleve, s katerimi lahko napravimo vzorne hlevske tlake. Ker površina teh plošč ni gladka, ampak razdeljena v male kocke, ni mogoče, da bi živini izpodrsavalo in po jarkih med temi kockami se lahko scalnica vedno odteka, vsled česar ostane stelja dalje suha in ohranjena.

Če primerjamo stroške za napravo lesenega tlaka in našega iz lončenih plošč, lončeni ni dražji, ako se oziramo na njegove velike prednosti in na trpežnost.

Kakor se vidi iz slike, se položijo te plošče na lahko podlago iz betona, ki je nagnjena 2 1/2 do 3% za govejo živino, 5 do 8% za svinjake.

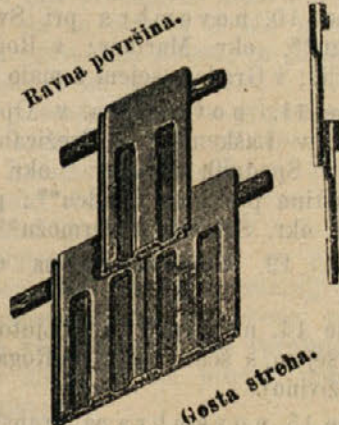
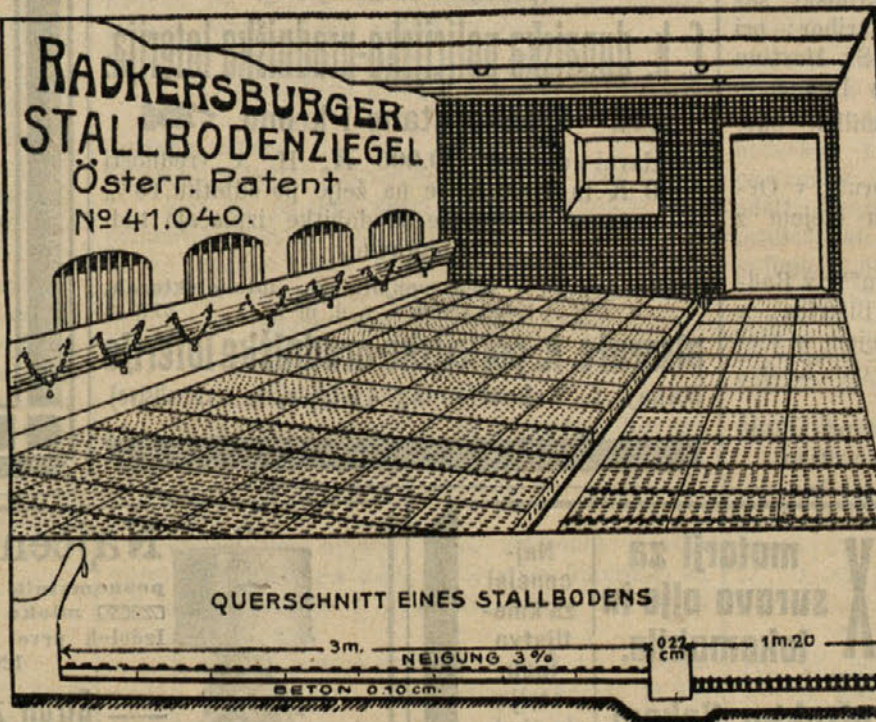
Hlevski tlak iz gline je pripraven za vsak hlev, se lahko osnaži z malo vodo, le parkrat je treba potegniti z metlo, prihraniti se torej čas in material.

Na železniški vagon z 10 tonami se lahko naloži 150 m² teh plošč. 1 komad : 5 kg. Na m² gre 15 plošč.

Vzorci in ponudbe so na razpolago.

Ravnateljstvo radgonskih opekaren v Radgoni.

oddajajo trpežno strešno opeko in grapasto votlo opeko za goveje hleve in svinjake.

Tlak iz takih lončenih plošč je mnogo toplejši od vsakega iz drugega materiala napravljene, ker so plošče votle in prihaja vsled tega temperirani hlevski zrak v tlak, kar na eni strani blaži iz podlage prihajajočo mrzloto in na ta način zabranjuje preveliko tvorjenje hlevske pare, na drugi strani pa te plošče, ker sta zrak in glina slaba prevodnika toplote, ne jemljejo živini telesne gorkote, kar je velikega zdravstvenega pomena.

386—24